Av jordsyran har ristningen blivit så frätt, att nästan blott topprunorna 12—19 **þase at fu** kunna sägas vara säkra. Övriga runor, som jag antecknat, äro ytterst osäkra, ofta troligen oriktiga, och med dessa, betecknade med kursivstil, är inskriften följande:

Slingan: — *þuirkurnuþi* **þase at fu***lkaþur kaur + stisu* Korsfoten: *karþu liri*
5 10 15 20 25 30 35 40

Om tydningen kunna blott förmodanden vågas. 12—15 **þase** bör hava varit ack. sg. m. *þænsi* »denne», som bestämt ett föregående ord, antagligen »sten», fast vad av mig antecknats, synes fjärran därifrån; 16—17 **at** är prep. »efter» framför den avlidnes namn, som blott synas hava utgjorts av 18—20 **ful**, eftersom 21—29 tyckes kunna hava varit **faþurfaur** »farfader» med 30—32 »sin». Namnet **ful** förekommer annars icke men kan tänkas vara kortnamn till *Full(h)ughi*. Korsfotens inskrift börjar med 3 pl. pret. **karþu** »gjorde», som säkerligen följts av ordet »bro».

---

72. Kesäter, Väster Vingåkers sn, Oppunda hd.

Pl. 38.

Litteratur: Dybeck, Runa fol. I, s. 24.

Dybeck meddelar om denna runsten följande: »Jag kommer ändteligen till den nämnde, förstörde runstenen, hvilken under sednare åren ofta men fåfängt blifvit eftersökt. Han skall hafva varit å Kesäters egor, på gärdet mellan gården och Kolsnaren. Bland prof. J. H. Schröders efterlemnade handskrifter i Akad. Bibl. i Uppsala förekommer en uppsats, af onämnd författare med öfverskrift: *Utdrag utur mina anteckningar öfver min Södermanlands resa i Augusti månad år 1754.* Utdraget sysselsätter sig hufvudsakligen med ifrågavarande runsten, hvilken der äfven finnes aftecknad sålunda (se Pl. 38). Och efter uppsatsens beskrifning om stenen sannolikt är den enda som finnes, så meddelas hon här i sin helhet (och bristfällighet) sålunda: 'Ändå fägnades våra upmärksamma ögon af ett ålderdoms Minnes märke, äfven samma härskapet tillhörigt, — en runsten på Kesätters ägor bredevid grinden der landsvägen löper fram — på gärdet nedanför herregården halfnionde aln lång (5,04 m), två och en half aln bred (1,47 m), han är för et år sedan först oppfunnen och var jorden aldeles växt öfver honom, at han väl en famn (1,78 m) under jorden legat med en spids, stor, som en hattkull ofvan jord. Bönderna der bredevid tyckte at de i denna stenen skulle finna en tjänlig spiselsten, gräfde derföre up honom men när de funno honom för stor gjorde de eld på honom i uppsåt att bränna sönder honom och få honom således lagom stor, men försöket misslyckades, stenen gick i flera stycken än de ville så at han omsider var för dem alldeles otjenlig till detta behof. Det bönderna höllo för en olycka det räkna vi för ganska lyckligit, ty hade de vunnit sitt uppsåt så hade vi aldrig fått reda på denna Runstenens märkvärdiga innehåld; vi jänkade ihop de söndergågna stycken fingo alt i sin ordning till behörig afritning och omsider gjorde oss allesammans uppmärksamma både på figur, bokstäfver och sammanhang. Figuren ser så ut som bifogade ritning utvisar och består af ett kors och en sig kring korset kastande orm, så väl i ormslingan som i korset stå dessa orden: *Walfir* : *urmadur* : *raistu* : *stain* : *dansi* : *iftir* : *Frialfr* : *sin* : *buna* : *sin* : *Gud* : *hialb* : *sialdi* · *Kraistur Man*: Åtskilligt är at i agt taga med denna stenen; öfver sjöbrynen har han intet en alns höjd; och så tyst som han der ligger så förlägger (? vederlägger) han dock med de aldra kraftigaste skähl hela det högstvördade fyndet och vattusättningen, som skall likvähl vara en så pålitlig grund till hela Svänska historien. Meningen af Inscription är denna: *Änkan — Walfir ristade denna sten efter sin goda Man Frialphur. Gud hjelp denna Christna mannens själ.*' Uppsatsen slutar med en här utelemnad betraktelse öfver rundrakens förhållande till korset. — Hvarken ritningen eller beskrifningen lemnar behörig ledning till full och säker utredning af inskriften.»

I Dybecks slutomdöme om inskriftens tydbarhet måste man ju instämma men många ord äro ju klara och om andra kunna sannolika förmodanden göras. Att upptecknaren för ristning tagit åtskilligt, som icke är sådan, är uppenbart, ävensom läst somt oriktigt,

möjligen ock förbisett en del, som funnits ristat. Att ristningen verkligen utgjort en forntida runinskrift, synes däremot icke behöva betvivlas, även om korsets form och anordning i förhållande till slingan äro ovanliga.

Verbet 3 pl. pret. **raistu** »reste» visar, att det är två namn, som börja inskriften, vadan **ur** varit *ok* emellan dem. **ualfir** är antagligen **ulfr** Ulv, **maþur** troligtvis ett namn med *-þōr* som senare led, måhända förkortning av *Mæghinþōr*. På **iftiʀ** väntar man, att den avlidnes namn skall följa, men **sin** under raden, som bör höra till radens sista ord, gör sannolikt, att detta är ett släktskapsord och i så fall **fri · al** förmodligen för **friata** »frände», jfr **freantr** B. 1, L. 507, D. II, 150 Granby, Uppl. Mansnamnet utgör väl då ack. sg. **sturman**, som fellästs **stnurman**, på korsets stam ovan slingan, vilket ursprungligen varit ett tillnamn, jfr **tuir sturimaþr** L. 210 Fjuckby Uppl., som här övergått till personnamn och bestämmes av **buha sin** *bōn(d)a sin* »sin husbonde», jfr **buna** Sö. 8 Nybble, **bohnta** Sö. 195 Brössike, **bona** B. 484, L. 174 Skuttunge. Resarnes förhållande till den avlidne har sålunda varit liknande det å Sö. 347 Gerestad. På korsfoten står önskan för den dödes själ med 2 sg. imp. **hilb** »hjälp», liksom **helb** B. 409, L. 208 Söderby, Uppl., **ialb** B. 62, L. 461 Lindö, Uppl. Ordet »själ» har förmodligen varit ristat **sial** och det följande ᚴᚱᚾ varit **þra**, förkortning för **þera** »deras», alltså även innefattande resarne.

Stenens verkliga inskrift har alltså förmodligen varit följande:

Slingan: **ulfr · uk maþur : raistu : stain : þansi : iftiʀ : friata ·** Under slingan: **sin ·** Korsets övre stam: **sturman** Korsarmarna: **buha sin** Korsfoten: **kuþ : hialb : sial : þra**

Översättning: Ulv och Mägintor (?) reste denna sten efter sin frände Styrman, sin husbonde. Gud, hjälp deras själ!

---

73. Lyttersta, Västra Vingåkers sn, Oppunda hd.

Pl. 39. Pl. 10: B. 786.

Litteratur: B. 786; L. 905; Ransakn. 1667—81; J. Peringskiöld, Mon. Sud.; P. A. Säve, ATS. I, s. 142, teckn. pl. 11, fig. 2; Reseber. 1861; Dybeck, Runa fol. I, s. 24, med plansch s. 23; Wiede, Östergötl. fornm.för. tidskr. I, s. 109.

Runstenen står litet från stranden av sjön Tisnaren på gränsen till Östergötland, men inom Södermanland, ett stycke väster om Lyttersta. Stället kallas Runstena. Om stenens läge yttrar Dybeck följande: »Den sednare hör så till vida till de rätt sällsamma, att han står i en stenomsatt, i båda ändarne spetsig *skeppshög*, med både för-sten och akter-sten, 38 fot (11,27 m) från hvarandra och den förra stående (Pl. 6, fig. 1). Största bredden utgör omkring 10 fot (2,96 m). Flera af kantstenarne, hvilke förr sannolikt utgjort en sammanhängande kedja kring hela skeppshögen, äro bortförde, andre täckte af jord, som uppkastats vid de vårdslösa gräfningar, hvilka här fordom anställts», och i noten anföres från J. Peringskiöld: »Mitt uti ett 18 alnars (10,68 m) stenlagt och af jord upphögdt skepp med en stor sten till styre.» Denna senare sten finnes ännu i behåll c:a 5 m sydöst om runstenen. Runstenen lutar bakåt.

Ämnet är gråsten, höjden längs vänstra sidan 1,23 m, bredden av den kullriga ytan vid foten 95 cm, bredden vid toppen, tangerande nedre slinglinjen 56 cm, slingans bredd 8 cm.

Inskriften börjar med kolon, som ej finnes i B. 786, efter **þurkunr** och **stain** sitter kolon högt upp. Sista namnets ristning **siriþiʀ** är fullt säker, dock torde näst sista runan **i** ej vara någon runa utan en naturlig fåra, jämförlig med den i övre korsarmen, som är alldeles parallell, 34 **i** fortsätter nämligen ett stycke nedom slinglinjen. Fåran, som står just på platsen för en runa, har ansetts utgöra hinder att rista en sådan.

Inskriften är följande:

: þurkunr : raisti : stain : þansi : abtiʀ : siriþiʀ ×

5 10 15 20 25 30 35